

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 27. januar 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2008-730-0789
Dok.: JMS40110

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

vedrørende

**forslag til lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v.
(Forsøgsordning med magtanvendelse ved brug af peberspray)**

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører, Vicefængselsinspektører og Økonomichefer, Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Fængselsforbund, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Dansk Socialrådgiverforening, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af beskikkede advokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening og Kriminalistisk Forening (KRIM).

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i kursiv.

2. Høringssvarene

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, Kriminalforsorgsforeningen, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Advokatrådet og Dansk Socialrådgiverforening har ingen bemærkninger til lovudkastet.

Direktoratet for Kriminalforsorgen kan af de grunde, der er anført i bemærkningerne til lovudkastet, støtte forslaget om en forsøgsordning med peberspray som magtmiddel i Kriminalforsorgen. Direktoratet har

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

sendt lovudkastet i høring hos en række af Kriminalforsorgens institutioner, og i lyset af de indkomne høringssvar henviser Direktoratet for Kriminalforsorgen bl.a. til, at peberspray i givet fald skal bruges i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens proportionalitetsprincip og skånsomhedsprincip, og at valget af det enkelte magtmiddel vil ske efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Peberspray må efter lovudkastet – ligesom stav – kun bæres, hvis der foreligger en særlig risikosituation, hvor anvendelse af peberspray kan blive nødvendig, og hvor institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, har givet tilladelse til at bære peberspray. Der vil i givet fald gælde de almindelige regler om tilkald eller tilsyn af læge efter magtanvendelse.

Foreningen af Fængselsinspektører, Vicefængselsinspektører og Økonomichefer har ingen indvendinger imod en forsøgsordning med brug af peberspray. Foreningen har herved lagt vægt på, at forsøgsordningen vil blive iværksat i overensstemmelse med almindelige principper for magtanvendelse, at der vil blive fastsat nærmere regler om anvendelsen af peberspray, at personalet vil blive undervist i brugen af peberspray, samt de positive erfaringer hos politiet og den svenske kriminalforsorg.

Dansk Fængselsforbund har ingen bemærkninger til lovudkastet, da der er tale om en forsøgsordning. Forbundet imødeser resultaterne af evalueringen af forsøgsordningen.

Danske Advokater har ikke bemærkninger til lovudkastet, da der er tale om en forsøgsordning. Danske Advokater lægger vægt på, at i de forventeligt meget få tilfælde, hvor peberspray kan blive anvendt, bør dette alene ske, hvor institutionen ellers ville overveje at anvende tåregas eller stav og skjold mod en indsat og i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens proportionalitets- og skånsomhedsprincip.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, vil straffuldbyrdelseslovens almindelige regler om magtanvendelse i givet fald finde anvendelse også for brug af peberspray som magtmiddel, herunder at magtanvendelsen ikke må gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb (proportionalitetsprincippet), og at magtanvendelsen skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader (skånsomhedsprincippet), jf. straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 3 og 4. Forsøgsordningen vil blive udformet sådan, at peberspray, herunder trussel om at bruge peberspray, f.eks. vil kunne anvendes i en situation, hvor institutionen ellers ville overveje at anvende tåregas eller stav og skjold mod en indsat, som vil angribe personalet, når personalet forsøger at komme ind i den indsatte celle. Det beror i øvrigt på en konkret

vurdering af den enkelte situation, om og i givet fald hvilke magtmidler der kan anvendes over en indsat.

Landsforeningen af beskikkede advokater kan ikke anbefale forslaget, idet foreningen ikke finder, at der er overbevisende argumenter for at udstyre Kriminalforsorgens ansatte med peberspray. Landsforeningen finder ikke, at der i lovudkastets bemærkninger er redegjort for, hvorfor den svenske kriminalforsorg finder at have gode erfaringer med anvendelsen af peberspray.

Som anført i lovforslagets bemærkninger har den svenske kriminalforsorg oplyst, at det er erfaringen, at personalet med anvendelse af peberspray kan gribe tidligere ind i en potentielt risikofyldt konflikt, så personalets magtanvendelse bliver mindre voldsom. Endvidere er det den svenske kriminalforsorgs erfaring, at der er en væsentlig præventiv effekt forbundet med anvendelsen af peberspray, idet alene truslen om at anvende peberspray i mange tilfælde har været tilstrækkelig til, at den indsatte er afstået fra yderligere voldelig adfærd.

I lyset af de gode erfaringer med anvendelse af peberspray som magtmiddel i politiet og i den svenske kriminalforsorg finder Justitsministeriet, at det bør vurderes, om der også i den danske kriminalforsorg bør være mulighed for at anvende peberspray som magtmiddel. Med lovforslaget lægges der således op til en forsøgsordning med peberspray som magtmiddel i visse af Kriminalforsorgens institutioner. På grundlag af de praktiske erfaringer fra forsøgsordningen vil der i givet fald blive taget stilling til, om peberspray bør indføres som et permanent magtmiddel i Kriminalforsorgen, og der vil i så fald blive fremsat et lovforslag om ændring af straffuldbyrdelsesloven, jf. herved straffuldbyrdelseslovens § 62, stk. 2, der angiver de magtmidler, som kan anvendes i Kriminalforsorgen.

Institut for Menneskerettigheder finder, at der fortsat er uafklarede helbredsmæssige risici knyttet til anvendelsen af peberspray, og at der bør foretages nærmere undersøgelser af bivirkninger ved anvendelsen af peberspray. Anvendelsen af peberspray bør derfor undergives en detaljeret regulering, inden en eventuel forsøgsperiode iværksættes. Brugen af peberspray som magtmiddel bør minimeres under hensyn til de mulige alvorlige skader, som brugen af peberspray kan medføre.

Hvis lovforslaget vedtages, vil straffuldbyrdelseslovens almindelige regler om magtanvendelse som nævnt finde anvendelse for brug af peberspray som magtmiddel, herunder skånsomheds- og proportionalitetsprincippet. Anvendelsen af magtmidler i Kriminalforsorgens institutioner er i øvrigt generelt begrænset, bl.a. fordi sikkerheden i vidt omfang baseres

på personalets løbende kontakt med og kendskab til de indsatte (den "dynamiske sikkerhed"). Som der nærmere er redegjort for i lovforslagets bemærkninger, vil der, inden forsøgsordningen iværksættes, i givet fald blive fastsat nærmere regler om anvendelsen af peberspray, herunder om hvornår peberspray må bæres af personalet, om anvendelsen af peberspray, og om afhjælpning af gener forårsaget af, at en indsat har været udsat for peberspray.

Som anført i lovforslagets bemærkninger har der ikke i forbindelse med den svenske kriminalforsorgs anvendelse af peberspray været tilfælde med medicinske skadevirkninger hos personer, som har været udsat for peberspray. Rigspolitiet har endvidere oplyst, at man ikke er bekendt med klager over længerevarende skader efter politiets brug af peberspray. Spørgsmålet om eventuelle skader mv. som følge af brugen af peberspray vil i givet fald indgå i Kriminalforsorgens evaluering af forsøgsordningen.

Retspolitisk Forening anfører, at brugen af peberspray i lovforslagets bemærkninger er vurderet som mere skånsom end tåregas, skjold og stav, og at midlet måske kan have sig berettigelse, hvis alene den konkrete trussel om at bruge peberspray kan afværge magtanvendelsen. Foreningen forudsætter, at personalet oplæres i at hjælpe den indsatte, der har været udsat for peberspray, og at der så hurtigt som muligt kan tilkaldes den fornødne lægefaglige assistance. Foreningen finder det hverken tilrådeligt eller forsvarligt at anvende peberspray som alternativ til ren defensiv brug af skjold. Indførelsen af peberspray må ikke føre til en øget anvendelse af magtmidler i Kriminalforsorgen.

Som anført i lovforslagets bemærkninger vil der, hvis lovforslaget vedtages, blive fastsat nærmere regler om, at institutionen så vidt muligt og i fornødent omfang skal tilbyde at afhjælpe gener, der er forårsaget af, at en indsat har været udsat for peberspray. Der skal straks gennemføres lægetilsyn efter anvendelse af peberspray, hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst hos den indsatte i forbindelse med anvendelsen af peberspray, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp. Personalet i de pågældende institutioner vil i givet fald blive undervist i brugen af peberspray, inden forsøgsordningen bliver iværksat.

Det beror som nævnt på en konkret vurdering af den enkelte situation, om og i givet fald hvilke magtmidler der kan anvendes over for en indsat, og brugen af peberspray skal i givet fald ske i overensstemmelse med straffuldbyrdelseslovens almindelige regler om magtanvendelse.

3. Lovforslaget

Der er ikke foretaget ændringer i det fremsatte lovforslag i forhold til det udkast, der var i høring.